

ગઝલ-કીરણ
- કીરણકુમાર ચૌહાણ -

(૧)

કહ્યું કોણે કે તારી પરવા કરું છું,
હું બસ તારાં સુખની તમન્ના કરું છું.

તને હું સ્મરું છું ને ભુલ્યા કરું છું,
હું જીવતરના બે છેડા સરખા કરું છું.

આ સમજણ, આ વળગણ, આ દર્પણ યા કંઈ પણ,
અકારણ-સકારણ હું તડપ્યા કરું છું.

મને પામવા તું પરીક્ષા કરે છે,
તને પામવા તારી પુજા કરું છું.

ઘણીવાર આ પ્રશ્ન જાગે છે મનમાં,
ખરેખર જીવું છું કે જીવ્યા કરું છું ?

હવે જીતવાની મજા પણ મરી ગઈ,
તું હારે છે તેથી હું જીત્યા કરું છું.

(૨)

બંધ ઘરની એ ઉદાસીઓ બધી પી જાય છે,
એક કોયલ આંગણામાં રોજ ટહુકી જાય છે.

એ જ માણસ જીન્દગી સહેલાઈથી જીવી શકે,
જે મરણના આગમનની વાત ભુલી જાય છે.

કોઈ પણ હાલતમાં ખુશ રહેવાનું મન શીખી ગયું,
એટલે મારા બધાંયે દર્દ હાંફી જાય છે.

પહોંચવા તારા લગી કંઈ ચાલવું પડતું નથી,
પગ તળેથી માર્ગ આપોઆપ સરકી જાય છે.

આ અધુરી ઝંખનાઓનું પરાક્રમ છે 'કીરણ' !
રોજ તું મરવા પડે ને રોજ જીવી જાય છે !

(૩)

ચીત્તમાં એ યુદ્ધની ઘટના વગરનો થઈ ગયો;
'હા' વગરનો થઈ ગયો ને 'ના' વગરનો થઈ ગયો.

સહેજ પણ બોજો નથી ને એકપણ ચીંતા નથી,
જ્યારથી હું નામ-સરનામા વગરનો થઈ ગયો.

એટલો ઉંચે ગયો હું એટલો ઉંચે ગયો...
કે પછી તો સાવ પડછાયા વગરનો થઈ ગયો.

જાત અપરાધી હતી તો પણ સજા ના દઈ શક્યો,
બસ, પછી હું જાત પર શ્રદ્ધા વગરનો થઈ ગયો.

સાંજને ઈચ્છા મુજબનો અંત ના આપી શક્યો,
હું પ્રણયમાં સાવ મૌલીકતા વગરનો થઈ ગયો.

(૪)

અહીં તો ભલભલા આવી ગયા બાંયો ચડાવીને,
પરંતુ કોણ લઈને જઈ શક્યું દરીયો ઉઠાવીને !

હજી થોડાંક દેવાલય બનાવી ઘો, શું વાંધો છે ?
કે જેથી સૌ અહીં માગ્યાં કરે માથું નમાવીને !

હજી ઈશ્વરને પામી ના શક્યાનું એ જ કારણ છે,
બધાં અટકી ગયાં છે આંગળી ઉંચે બતાવીને.

ઘણાં આઘાત, આંસુ, દર્દની વચ્ચે ખુમારી છે,
હું તેથી રહી શકું છું મોજથી, સઘળું ગુમાવીને.

કદી અહેસાન ના લેવાનો મોટો ફાયદો છે આ,
ગમે ત્યાં જઈ શકાતું હોય છે મસ્તક ઉઠાવીને

ઘણું જીવે, છતાં પણ કોઈ નક્કર કામ ના આપે,
ઘણાં આવીને ચાલ્યા જાય છે ફોટા પડાવીને.

(૫)

રહે છે રોજ અધ્ધરશ્વાસ ને જંજાળની સાથે,
બધાં પરણી ગયાં છે જાણે કે ઘડીયાળની સાથે.

બધાંની ખુબ જુની આળ ને પંપાળની સાથે,
સતત ઉંચે જવાનું હોય છે આ ઢાળની સાથે

અમે પંખી નથી; માણસ છીએ, બસ એ જ કારણથી,
અમારે એકલા ઉડવું પડે છે જાળની સાથે

સજા દો છો તમે ને એય કેવળ ભુખ્યા રહેવાની !
અમે વરસો સુધી કુસ્તી કરી દુષ્કાળ સાથે.

તમે ઘરડાંઘરોને દાનમાં મા-બાપ દઈ દીધાં,
હવે પાયો ત્યજીને ક્યાં જશો આ માળની સાથે ?

(૬)

બધીયે કામના ખીંટી ઉપર ટાંગી જુઓ, સાહેબ !
તમારા મનને એનાથી અલગ રાખી જુઓ, સાહેબ !

જુઓ ખાલી ચડી પગમાં, જરા ચાલી જુઓ, સાહેબ !
મળે આ શ્વાસની ઓળખ, જરા હાંફી જુઓ, સાહેબ !

કદી ભાંગી પડો, તુટી પડો, ધુજી જુઓ, સાહેબ !
કદી આ જીતવાની બાજીને હારી જુઓ, સાહેબ !

તમે કેવળ નર્યા અજવાસના માણસ, હું જાણું છું,
કદી આ ભાગ્યનો અંધાર પણ ચાખી જુઓ, સાહેબ !

બને તો સાવ કોરી, સાવ કોરી, સાવ... આંખોથી,
તમારી દીકરીના પત્રને વાંચી જુઓ, સાહેબ !

ઘણાં વરસો, ઘણા વેશો, ઘણી મહેનત, ઘણું પામ્યા,
હવે સઘળું એક ઝાટકે ત્યાગી જુઓ, સાહેબ !

શીખર પર આપ પહોંચ્યા છો, હવે પહોંચીને કરશો શું ?
તળે સંભળાય એવી બુમ તો પાડી જુઓ, સાહેબ !

(૭)

પુછી જુઓ આ જાતને કે ક્યાં જઈ રહ્યાં ?
કોના ઈશારે આપણે આગળ વધી રહ્યાં ?

જન્મોજનમના કોલ તને દઈને શું કરું ?
જ્યાં એક ભવના વાયદા ખોટા પડી રહ્યા !

તું લાગણીનો ખેલ ફરીથી શરુ ન કર,
રોઈ શકાય એટલાં આંસુ નથી રહ્યાં.

પામ્યાં જબાન તોય કશું બોલતાં નથી,
ખુદના જ શબ્દ જેમને કાયમ નડી રહ્યા.

ભુલી ગયા કે બ્રહ્મ તણા અંશ છો તમે ?
ચપટીક સુખને માટે તમે કરગરી રહ્યાં.

(૮)

ના મળે અઘીકાર ત્યારે ગર્જના કરવી પડે,
નહીં તો આખી જીન્દગી બસ યાચના કરવી પડે.

એટલા સહેલાઈથી બદનામ પણ ના થઈ શકો,
એના માટે પણ જગતમાં નામના કરવી પડે.

આપણે એવી રમત રમવી નથી જેમાં સતત,
અન્ય હારી જાય એવી કામના કરવી પડે.

આપવા માગે જ છે તો આટલું દઈ દે મને,
યાદ એવી આપ જેને યાદ ના કરવી પડે.

આમ તો પ્રત્યેક જણ યોગી છે અથવા સંત છે,
સાવ નાની વાતમાં અહીં સાધના કરવી પડે.

(૯)

તડકાના ત્રાટકમાં જીવ્યા, વરસાદી વાછટમાં જીવ્યા,
કાયમ એક ખુમારી સાથે, ઘટમાં તોયે વટમાં જીવ્યા.

આંખ, હોઠ ને હૃદયની વચ્ચે થીજેલાં સંકટમાં જીવ્યા,
મર્યાદાની યુનરી ઓઢી સપનાંઓ ધુંધટમાં જીવ્યાં.

આ તે કેવો મનસુબો ને આ કેવી ખટપટમાં જીવ્યા ?
તેજ સુર્યનું ચોરી લેવા તારાઓ તરકટમાં જીવ્યા !

જીવ સટોસટની બાજી છે, તો પણ સાલું મન રાજી છે,
ભલે એન ના પામ્યા તોયે મનગમતી એક રટમાં જીવ્યા.

સુગંધભીની સાંજની વચ્ચે, રંગીલા એકાંતની વચ્ચે,
શ્વાસ કસુંબલ માણ્યો, જ્યારે જ્યારે તારી લટમાં જીવ્યા.

(૧૦)

વાવો સપનું વાવો, કોણે ના પાડી !
ને સપનામાં આવો, કોણે ના પાડી !

વધશે રોચકતા મારા હર અનુભવની,
ખુબ મને હંફાવો, કોણે ના પાડી !

અડગ છું મારા નીશ્ચય પર પણ તેમ છતાં,
આવીને સમજાવો, કોણે ના પાડી !

મારી સાથે ફાવે એને ફાવે છે,
થોડી પણ વીતાવો, કોણે ના પાડી !

‘ઝેર સમું જીવન દઉં છું, જીવી લેશે ?’
મેં પણ કીધું, ‘લાવો... કોણે ના પાડી !’

– કીરણકુમાર ચૌહાણ (સુરત) –

◆ કવીસંપર્ક: શ્રી કીરણકુમાર ચૌહાણ (સુરત) ◆

ઈ-મેઈલ: kirankumarchauhan9@gmail.com

સરનામું- 100- શાન્તીકુંજ સોસાયટી, પાલનપુર જકાત નાકા, મીની વીરપુર રોડ, સુરત- 395 009

કવીના ગઝલસંગ્રહો: (1) ‘સ્મરણોત્સવ’ (સંકેત પ્રકાશન, સુરત, પ્રથમ આવૃત્તી: 2004)

(2) ‘મીજાજ’ (સાંનીધ્ય પ્રકાશન, સુરત, પ્રથમ આવૃત્તી: 2008) આ ઉપરાંત ‘ફાંફા ન માર’ (પલ્લવ પ્રકાશન-પ્રથમ આવૃત્તી, 2004) નામનો તેમનો હઝલ સંગ્રહ પણ પ્રગટ થયો છે.

(‘સન્ડે ઈ-મહેફીલ’ના આ ગઝલ-અંકના અતીથી સંપાદક અને સંકલનકાર સુરતના યુવાગઝલકાર ભાઈ શ્રી ગૌરાંગ ઠાકર (gaurang_charu@yahoo.com)નો ખુબ ખુબ આભાર..... ઉત્તમ ગજજર..)

‘સન્ડે ઈ-મહેફીલ’ – વર્ષ: ચોથું – અંક: 161 – March 15, 2009

‘ઉંઝાજોડણી’માં અને ‘શ્રુતી’ ફોન્ટમાં સાભાર અક્ષરંકન: શ્રી સુનીલ શાહ sunilshah101@gmail.com

◆◆◆

"દુનિયાની કોઈ પણ ભાષાના ઉત્તમ કોશની સરખામણીમાં 'ભગવદ્ગોમંડલ' ઊણો ઊતરે તેમ નથી. આ ફક્ત શબ્દકોશ નથી; પણ જ્ઞાનકોશ પણ છે."

ઉપરોક્ત ઉક્તિ પરથી અનુમાન કરી શકીએ કે 'ભગવદ્ગોમંડલ' એક અમૂલ્ય અને મહત્વનો જ્ઞાનકોશ છે. આવા મહાન જ્ઞાનકોશ-વિશ્વકોશની પ્રસ્તાવના લખવા માટે જ્યારે ગાંધીજીને કહેવામાં આવ્યું ત્યારે તેમણે કહ્યું "પ્રસ્તાવના લખવાની મારી શક્તિ નથી. તમારા સાહસથી હું મુગ્ધ થયો છું. એથી માતૃભાષાની મોટી સેવા થશે એમ હું માનું છું."

ઈ.સ. 1865 ની 24 મી ઓક્ટોબરે ધોરાજીમાં જન્મેલ ભગવતસિંહજી એકમાત્ર રાજવી તરીકે નહિ; પરંતુ સામાજિક અને સાહિત્યક્ષેત્રે પણ અમૂલ્ય પ્રદાન આપીને ગણનાપાત્ર બન્યા છે. ગુજરાતી ભાષાને વિશ્વકક્ષા સુધી પહોંચાડવામાં તેમણે મહત્વની ભૂમિકા બજાવી છે. છઠ્ઠીસ છઠ્ઠીસ વર્ષની અખંડ સાધના કરીને ગુજરાતી ભાષાની શબ્દસમૃદ્ધિને ખૂણેખાંચરેથી શોધી કાઢીને મહારાજા ભગવતસિંહજીએ ગુજરાતી ભાષામાં આરત્નમણિ સમાન મહાન જ્ઞાનકોશ "ભગવદ્ગોમંડલ"ની રચના કરી. આ કોશના રચયિતા તરીકે આજે પણ સાહિત્ય-જગત તેમને સન્માને છે.

'ભગવદ્ગોમંડલ' નામ 'ભગવત્' અને 'ગોમંડલ' એમ બે શબ્દોનું બનેલું છે. 'ભગવત્' એટલે ભગવતસિંહજી, બૃહત્, સમૃદ્ધિવાન, જ્ઞાનભરપૂર, પ્રભુપ્રેરિત કે ગૌરવવંતુ જ્યારે 'ગોમંડલ' એટલે શબ્દસંગ્રહ, શબ્દકોશ, જ્ઞાનકોશ, સરસ્વતીભંડાર કે ગોંડલ. આમ, ભગવદ્ગોમંડલ એટલે (1) ભગવતસિંહજી શબ્દસંગ્રહ (2) બૃહદ્ શબ્દકોશ (3) સમૃદ્ધિવાન જ્ઞાનકોશ (4) જ્ઞાનભર્યો સરસ્વતી-ભંડાર (5) પ્રભુપ્રેરિત વ્યાપક વાણી અને (6) ગૌરવવંતું ગોંડલ.

કચેરી, તુમારો કે દફતરીકામમાં અંગ્રેજી ભાષાને બદલે વધુમાં વધુ ગુજરાતી ભાષાને અને શબ્દોને પ્રાધાન્ય આપવામાં તેમનો માતૃભાષા પ્રત્યેનો પ્રેમ અને તેમની ભક્તિ પ્રગટ થાય છે. ગુજરાતીમાં સર્વાંગસંપૂર્ણ શબ્દકોશની ખામી ઘણા વખતથી સાલતી હતી. આથી એમણે ઈ.સ. 1915 ની આસપાસથી કોઈપણ કોશમાં ન જોવા મળતા નવીન

શબ્દોનો સંગ્રહ કરવા માંડ્યો. આ બાબતમાં એમની નિષ્ઠા અને ખેવના અજોડ હતી. તેમણે પ્રમાણભૂત ગ્રંથો, મહત્ત્વનાં પુસ્તકો, નવલકથાઓ, કાવ્યસંગ્રહો વગેરેનો જ નહિ પરંતુ વર્તમાનપત્રો, માસિકો, નિવેદનો, જાહેરખબરો, નાટક સિનેમાનાં ચોપાનિયાંઓ, ચીજવસ્તુઓની મૂલ્યપત્રિકાઓ કે એવા કોઈપણ રદી જેવા શબ્દો ફરફરિયામાંથી, પણ ઉપયોગી જણાતા શબ્દોનો સંગ્રહ કરતા અને તેમાંથી જે શબ્દોમાં સરચાઈનો રણકો ઊઠે, તેને જ કોશમાં સમાવવામાં આવતા. ગુજરાતી લોકોની બોલાતી ભાષાનું આમાં સાચામાં સાચું પ્રતિબિંબ ઝિલાયું છે. વળી આ કોશની રચના વખતે જોડણીના નિયમોને પણ ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યા છે.

ઈ.સ. 1928ના ઓક્ટોબરની પહેલી તારીખથી તેમણે ગોંડલમાં 'ભગવદ્ગોમંડલ' કોશની વિધિસરની કચેરી શરૂ કરી અને જેમાં તેમણે જાતમહેનતે એકત્ર કરેલા આશરે વીસહજાર શબ્દોથી આ કોશની શરૂઆત કરી. ૨૫મી ઓગસ્ટ 1944ના રોજ તેમણે 902 પાનાંનો પ્રથમ ભાગ પ્રસિદ્ધ કર્યો અને ત્યારબાદ દર એક-દોઢ વર્ષના સમયગાળે એક એક ભાગ પ્રસિદ્ધ કર્યો. 9મી માર્ચ 1955ના રોજ નવમો અને અંતિમ ભાગ પ્રસિદ્ધ થયો હતો.

દુનિયાની કોઈપણ ભાષાના ઉત્તમ કોશની સરખામણીમાં સહેજપણ ઊણો ન ઉતરતો આ ગ્રંથ માત્ર શબ્દકોશ જ નહિ પણ જ્ઞાનકોશ ગણાયો છે. નવ ગ્રંથોના 9270 જેટલાં પૃષ્ઠોમાં આશરે 2,81,377 શબ્દો, તેના 8,21,832 અર્થો અને 28,156 જેટલા રૂઢિપ્રયોગોને સમાવવામાં આવ્યા છે. શબ્દભંડોળ અને અર્થભંડોળની દૃષ્ટિએ એ અતુલનીય છે. વાસ્તવમાં આપણી ગુજરાતી ભાષામાં આટલા બધા શબ્દો છે તેની સૌ પ્રથમ વાર જાણ જ આ કોશ દ્વારા વિશ્વને થઈ. તેથી જ ભગવદ્ગોમંડલને વિવિધ વિશેષણો જેવાં કે, 'જ્ઞાનનો ધૂધવતો શબ્દસાગર', 'ગુજરાતી ભાષાનો સંસ્કૃતિગ્રંથ', 'વિશ્વકોશ', 'ગુજરાતી ભાષાની અસ્મિતા', 'સર્વજ્ઞાન સંગ્રહ' અને 'સમૃદ્ધિનો સાગર' જેવા શબ્દોથી નવાજવામાં આવેલ છે.

'ભગવદ્ગોમંડલ' એ એક એવો ઉત્કૃષ્ટ કક્ષાનો માહિતીકોશ કે જ્ઞાનકોશ છે કે જેમાં ધર્મ, સાહિત્ય, કલા, વાણિજ્ય, વિજ્ઞાન, સામાજિક, સાંસ્કૃતિક અને જીવનવ્યવહારનાં બધાં જ પાસાંઓને સમાવી લીધાં છે. દા.ત. આપણે 'કલા' શબ્દને ભગવદ્ગોમંડલમાં તપાસીએ તો 'કલા' શબ્દ સાથે તેના 62 અર્થ, 54 કલાનાં નામ, શિલ્પશાસ્ત્રની 64 કલાનાં નામ એવી વિવિધ તેમ જ વિસ્તૃત માહિતી આપી છે. જ્યારે આંખ શબ્દનું 6 પૃષ્ઠમાં વિસ્તૃત વિવરણ

આપેલ છે. આમ, કોઈપણ શબ્દનાં ફક્ત અર્થ જ નહિ; પરંતુ તેનાં ઉચ્ચાર, વ્યુત્પત્તિ, વ્યાકરણ, અર્થ, રૂઢિપ્રયોગ, ઉદાહરણ અને જરૂર પડે ત્યારે ચિત્રો, કોષ્ટકો વગેરે દ્વારા માહિતીને સચોટ રીતે રજૂ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે.

આમ, છઠ્ઠીસ વર્ષના અથાક પરિશ્રમ બાદ દળદાર એવા નવ ભાગનું પ્રકાશન કાર્ય પૂર્ણ થયું. આ પ્રકાશન પાછળ તેમણે લગભગ સાડાપાંચ લાખ રૂપિયા ખર્ચ કર્યો હતો. અમૂલ્ય એવા આ નવ ગ્રંથની કિંમત તે સમયે 545 હતી પરંતુ રાજ્યાશ્રયને કારણે તે 146 રૂપિયામાં પ્રાપ્ત થતી હતી. ગુજરાતી ભાષાના એક સમૃદ્ધ અને મહત્ત્વના જ્ઞાનકોશ તરીકે "ભગવદ્ગોમંડલ" અદ્વિતીય છે. જ્ઞાનના અમૂલ્ય વારસાને સાચવી તેમ જ લોકોને સુલભ રીતે માહિતી મળી શકે તે માટે જે જહેમત ઉઠાવી તે માટે શ્રી ભગવતસિંહજીને કોટિ કોટિ વંદન.

ડિજિટલ ભગવદ્ગોમંડલ

ગુજરાતી ભાષાના અનેક કોશો આપણને ઉપલબ્ધ છે. પરંતુ 'ભગવદ્ગોમંડલ' કોશ એના શબ્દો, અર્થો, ઉપયોગો અને બીજા અનેક બાબતોથી પોતાની એક આગવી અસ્મિતા જાળવી રહ્યો છે. આજે પણ જ્યારે કોઈ ભાષાપ્રેમી કે કોશકારને કોઈ શબ્દ કે અર્થ એ સાર્થ, બૃહદ્ કે નર્મકોશમાં ન મળે ત્યારે તે ભગવદ્ગોમંડલની સહાય લે છે અને તેમાં શબ્દ કે અર્થ મળી રહેતાં ભાવક પર પ્રસન્નતાની લહેરખી છવાઈ જાય છે.

શ્રી. રતિભાઈ ચંદરયાએ પણ તેમના સંગ્રહાયેલા શબ્દોનો ઉપયોગ કરી તેમાંથી શબ્દકોશ બનાવવાનું સને 1975ની આસપાસ શરૂ કર્યું. ત્યાર પછી 1986માં ભગવદ્ગોમંડલનું પુનર્મુદ્રણ થયું. તે ખબર મળતાં જ તેમણે સંપૂર્ણ સેટ લંડનમાં વસાવી લીધો હતો. આ રત્નમણિ તેમના હાથમાં આવતાં જ તેમણે મનોમન સંકલ્પ કર્યો હતો કે, તેમણે આદરેલું 'લેક્સિકોન'નું કામ પૂરું થાય કે તરત આખેઆખા 'ભગવદ્ગોમંડલ શબ્દકોશ'ને પણ તેમના જીવનકાળ દરમિયાન જ તેમના 'ગુજરાતીલેક્સિકોન'માં ઉતારી લેવો.

આ ભગીરથ કામ યુનિકોડ ફોન્ટ આવતાં સાર્થક બને તેવું તેમને લાગ્યું, તેથી ગુજરાતી ભાષાના અમૂલ્ય એવા જ્ઞાનકોશને ડિજિટલાઇઝ કરવાના આ ભગીરથ કામનું 'ગુજરાતીલેક્સિકોને' બીડું ઝડપ્યું. વિશ્વના કોઈ પણ ખૂણે રહેતો માનવી આ જ્ઞાનસંગ્રહની માહિતી અને તેની મહત્તા જાણી શકે અને તેના રોજિંદા જીવનમાં સરળતાથી તેનો વિનિયોગ કરી શકે તે માટે આ કાર્ય હાથ ધરવામાં આવ્યું.

શ્રી. રતિલાલ ચંદરયા અને 'ગુજરાતીલેક્સિકોન' ટીમના સમિતિ સભ્યોએ આ કાર્યને પૂર્ણ કરવાનો સંકલ્પ કર્યો. સૌ પ્રથમ ગોંડલ મ્યુનિસિપાલિટી તરફથી આ કોશને ડિજિટલાઇઝ કરવાની મંજૂરી મેળવી. જૂની હસ્તપ્રસ્તો તપાસી નવેનવ ભાગનું ઝીણવટથી અધ્યયન કર્યું. તજજ્ઞો પાસેથી માર્ગદર્શન મેળવી આ કાર્યની શુભ શરૂઆત તા. 18-04-2008 ને મહાવીર જયંતીના દિવસે કરવામાં આવી. ડેટા એન્ટ્રી માટે એડિટિંગ સોફ્ટવેરની રચના કરવામાં આવી. ડેટા એન્ટ્રીમાં કુશળ એવા ઓપરેટરો પાસેથી એ એન્ટ્રી કરાવવામાં આવી. તે ડેટા એન્ટ્રીને પૂફરીડરો પાસે ચકાસણી અર્થે મોકલવામાં આવી. પૂફરીડરોએ ચકાસેલી એન્ટ્રીની ભાષાનિષ્ણાતે પુનઃચકાસણી કરી. જો કોઈ ક્ષતિ રહી ગઈ હોય તો તેને સુધારી લેવામાં આવી. આમ, આ રીતે નવેનવ ભાગનું કામ હાથ ધરવામાં આવ્યું અને 11 માસના ટૂંકા ગાળામાં આ કાર્ય પૂર્ણ કર્યું. કોશ પ્રમાણે એન્ટ્રીને સાઇટ પર મૂકવા એક ખાસ પ્રકારની એપ્લિકેશન બનાવવામાં આવી. જેમાં સમગ્ર માહિતીને સંગૃહિત કરવામાં આવી રહી છે. ટૂંક સમયમાં જ આપ સૌ ભગવદ્ગોમંડલને ઇન્ટરનેટ પર જોઈ શકશો. તદુપરાંત તમે તેને સીડી માધ્યમથી પણ મેળવી શકશો. વળી, તમે ભગવદ્ગોમંડલનાં સમગ્ર પૃષ્ઠોને પણ એનીમેટેડ ફોર્મમાં જોઈ શકશો અને તે પણ તદ્દન નિ:શુલ્ક !

80 વર્ષની જૈફ વયે સતત કાર્યરત રહી ભગવતસિંહજીએ શારીરિક, માનસિક અને આર્થિક ભોગ આપી ગુર્જરી ગિરાને એક અમૂલ્ય મહિમામુકુટથી શણગારવાનો મહાન પ્રયાસ કર્યો હતો. તે જ રીતે શ્રી રતિલાલ ચંદરયા પણ 87 વર્ષની જૈફ વયે ગુજરાતી ભાષા વિશે સતત ચિંતિત છે. તેમનો માતૃભાષા પ્રત્યેનો આ પ્રેમ વિરલ છે. આજના કમ્પ્યુટર યુગમાં આધુનિક ટેકનોલોજીના માધ્યમથી, ગુજરાતી શબ્દકોશ અને અન્ય માહિતીને સંગૃહિત કરવાનો અને તેને લાખો લોકો સુધી મફત પહોંચાડવા માટેનો તેમણે એક યજ્ઞનો-જ્ઞાનયજ્ઞનો પ્રારંભ કર્યો જે 'ગુજરાતીલેક્સિકોન' નામથી પ્રચલિત છે.

'ગુજરાતીલેક્સિકોન' ટીમ દ્વારા ગુજરાતીલેક્સિકોન સાઇટની ત્રીજા વર્ષની પૂર્ણાહુતિ પ્રસંગે આ સાઇટને નવા રૂપરંગ સાથે રજૂ કરવામાં આવી છે. જેમાં ગુજરાતી-ગુજરાતી શબ્દકોશ, ગુજરાતી-અંગ્રેજી શબ્દકોશ, અંગ્રેજી-ગુજરાતી શબ્દકોશ, વિરુદ્ધાર્થી શબ્દકોશ, રૂઢિપ્રયોગ, કહેવતો, પર્યાયવાચી શબ્દો, શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ વગેરે જેવાં અનેક

પાસાંઓને આવરી લીધાં છે. 'ગુજરાતીલેક્સિકોન'ની પ્રથમ આવૃત્તિને તૈયાર કરી પ્રજા સમક્ષ મૂકવામાં 20 વર્ષનો સમય લાગ્યો, વિદ્યાપીઠના સાર્થજોડણીકોશ પ્રોજેક્ટને પૂર્ણ કરવામાં 2 વર્ષ લાગ્યાં, જ્યારે 'ભગવદ્ગોમંડલ'ના સાગર સમા કાર્યને પૂર્ણ થતાં માત્ર 11 માસનો જ સમય લાગ્યો છે. 'લેક્સિકોન'ના ગુજરાતી-ગુજરાતી શબ્દકોશની સમગ્ર પ્રવિષ્ટિની ચકાસણીનું કાર્ય ગૂજરાત વિદ્યાપીઠના કોશ વિભાગે કરી આપ્યું છે અને તેમાંની શબ્દ-પ્રવિષ્ટિ તથા અન્ય માહિતી સાચી છે તેનું પ્રમાણપત્ર પણ ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ દ્વારા 'ગુજરાતીલેક્સિકોન'ને આપવામાં આવ્યું છે.

વળી તેમાં દર અઠવાડિયે પ્રસિદ્ધ થતી શબ્દાર્થ કોચડાની રમત રમવાની પણ મઝા આવી જાય છે. આ ઉપરાંત સાહિત્ય વાચન-રસિયાઓને માટે પણ વિવિધ સાહિત્યિક સામયિકો 'ગુજરાતી લેક્સિકોન' સાઇટ પર ઉપલબ્ધ છે. આ ઉપરાંત બીજા અનેક નાનામોટા ફેરફારો તમે સાઇટની રૂબરૂ મુલાકાત લઈ, જાણી અને માણી શકો છો. 'ગુજરાતીલેક્સિકોન'નું ધ્યેય માત્ર આટલું જ નથી; પરંતુ ભાષાના વિવિધ એકમોને સમાવવા માટે તે હંમેશાં કાર્યરત રહે છે. ટૂંક સમયમાં જ આપને આ માહિતીથી વાકેફ કરવામાં આવશે.

કહેવત છે - 'જય જય ગરવી ગુજરાત. જ્યાં જ્યાં વસે ગુજરાતી; ત્યાં ત્યાં વસે સદા કાળ ગુજરાત'; ત્યાં હવે આપણે કહી શકીશું કે, 'જ્યાં જ્યાં વસે એક ગુજરાતી કમ્પ્યુટર સાથ; ત્યાં સદાકાળ ગુજરાતીલેક્સિકોન'**'જય ગુજરાતી'**

સંકલનકાર:

અશોક કરણિયા - ashok.karania@magnettechnologies.com

ઉત્તમ ગજજર - uttamgajjar@hotmail.com

મૈત્રી શાહ - જાગૃતિ દેસાઈ અને સમગ્ર 'લેક્સિકોન ટીમ' -

સંદર્ભગ્રંથ - 'ભગવદ્ગુણભંડાર'

'સન્ડે ઈ-મહેફીલ' - વર્ષ: ચોથું - અંક: 161 - March 15, 2009

'ઉંઝાજોડણી'માં અને 'શ્રુતી' ફોન્ટમાં સાભાર અક્ષરાંકન: શ્રી સુનીલ શાહ sunilshah101@gmail.com

